

Foto malsatt side:
Storgata ca 1930, Solheim lengst til høyre.
Solheim før ombyggingen, med meieriet
i bakgrunnen. Foto: Akershusmuseet

Karl Norbeck

Fra Jessheim - Norge

Solheim

- TIL STORTINGSMANNENS DATTER

Huset ved siden av meieriet i enden av Storgata ble bygget for Maren Furulund som manufakturforretning i 1896. Trolig fikk hun hjelp av sin far til å etablere seg på Jessheim. Han het opprinnelig Hans Kristian Amundsen, men skiftet navn da han kjøpte gården Søndre Furulund i 1874. Hans Furulund var en mann som fikk utrettet mye. Fra 1880 til 1888 satt han på Stortinget for venstre, og han var medlem av Ullensaker herredsstyre i 11 år. Portrettet hans henger også ved Herredsstyresalen, han var bygdas ordfører i 7 år. Furulund hadde ord på seg til å være en dyktig bonde og hadde eierandeler i flere gårder i bygda. Men pengene kom nok likevel fra industrivirksomheten han var engasjert i. En periode eide han tegl-

De fleste av forretningseieendommene hadde mange bygninger, både stall, låve, stabbur og andre mindre hus. På Solheim var det en låvebygning med lager og dyrerom, et stabbur, et mindre uthus og etter en del år ble det bygget et eget hus nederst på tomten for ansatte.

På gamle bilder fra Storgata kan vi se en enkel toetasjes bygning i sveitserstil. På et tidspunkt, trolig rundt 1915, fikk Maren Furulund bygget om og utvidet denne. Den stramme fasaden mot Storgata i nyklassisistisk stil viste at manufakturforretningen fulgte med i tiden. Trolig var det snekkermesteren Kristian Jørgensen som bygget gav Solheim dets nye ansikt.

verket på Døhli, og han var med på å starte Ullensaker dampsgag og høvleri. I 1897 kjøpte han gården Breivoll i Aker (i dag Oslo), flyttet dit, og Anita Alna teglverk på eiendommen. Erfaringen fra driften på Døli kom nok godt med, for allerede første driftsåret produserte teglverket på Breivoll en million teglstein.

Maren Furulunds manufaktur ble også en solid forretning, og var i mange tiår den største på Jessheim. Som de andre forretningsgårdene på Jessheim var dette et sted med mange funksjoner. Marens mann, Herredskasserer Martin Bratfos, hadde kontor i et rom i gården. I 1895 ble det startet skole i to av rommene i Maren Furulunds hus. Etter noen år flyttet lærer og elever over til en mindre bygning i hagen.

SIRKUS!

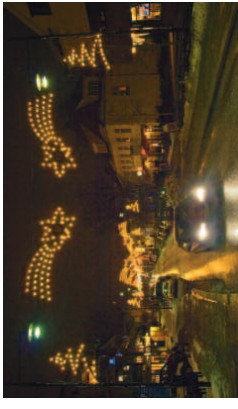
Ullensaker har mange ganger blitt kalt sirkusbygda. Vi tenker kanskje først på Arne Arnardo, som i mange år hadde sitt hovedkvarter i bygda. En periode ble dyrene stallet opp på Kløfta om vinteren, en attraksjon for hele bygda. En lang periode holdt han også til på Gårdermoen, i et hus som ble revet da hovedflyplassen kom. Men Ullensakers egen sirkuskonge er egentlig en annen. Han kunne klemme sammen femøringer, og rive over en dobbel kortstokk på langs. I USA var han politimann, smed, bygningsarbeider og omreisende bryter. Han vant det meste, og Karl Norbeck fra Jessheim fikk betegnelsen "verdens sterkeste mann".

I 1895 kom han hjem til Norge, og etter litt tid som artist og sterk mann her hjemme kjøpte han et sirkus og turnerte landet med det. Fra 1905 til 1929 dro Cirkus Norbeck landet rundt med sine artister og sine dyr, og med Karl som direktør. 1930 hadde han solgt sirkuset, men var fortsatt med på turneen. På plakaten sto navnet til en ny artist, som var både tryllekunstner, akrobat og slangemenneske: Arne Arnardo.

I jernbaneparken på Jessheim står en byste av Karl Norbeck. Mellom jernbaneparken og meieriet lå en stor grunnflate, "sirkustomta". Flere sirkus turnerte omkring i landet, men Cirkus Norbeck var det som for alvor etablerte den norske sirkustradisjonen. Og det gikk mange historier om Karl. En gang skal en brunbjørn ha slitt seg løs i manesjen og løpt mot benkeradene mens panikken bredte seg i teltet. Direktør Norbeck gikk i manesjen, tok et godt tak rundt livet på bjørnen, bar den tilbake på plass og bandt den igjen. Applausen runget under sirkustaket.

Men også i hverdagen trengtes sterke menn. En gang var landhandler Håkon Sand på veg fra stasjonen gjennom Storgata med et flere hundre kilo tungt lass på sleden. Det var glatt, så sleden gled ut i grøfta. Til alt hell kom Karl Norbeck gående. Han huket seg ned og løftet sleden tilbake på vegen. Norbeck gikk til oppgaven med mot enten motstanderen var en brunbjørn, en engelsk mester i bryting eller en blytung slede i Storgata.

Julegata lyser opp Jessheim hver desember.
Foto: Kai Kroag Halse

Solheim, Furulundgården, Brattfossgården, Storgata 18

- Bygget mellom 1893 og -96
- Ombygget mellom 1905 og 1920
- Regulert til bevaring
- Opprinnelig manufakturforretning, seinere forskjellige forretninger